

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

14.03.2024

KURUL KARARI

Toplantı Tarihi/Sayısı : 8.2.2024/224
Karar Numarası : 2024/106

Başvuran : Resen İnceleme

Muhatap : Tekirdağ Küçük Şeyler Anaokulu

Adres : Köseilyas Mah. Akpınar Cad. 4.613 Sok. Süleymanpaşa/Tekirdağ

I. KONU

1. Tekirdağ'da bir okul öncesi öğretmenin Anaokuluna yaptığı iş başvurusunun başörtülü olduğu gerekçesiyle kabul edilmemesinin din ve inanç temelinde ayrımcılık yasağına aykırılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Yazılı ve görsel medyada; "Tekirdağ'da S. D. isimli öğretmenin Küçük Şeyler Anaokuluna (Anaokulu) yaptığı iş başvurusunun başörtülü olduğu gerekçesiyle kabul edilmediği ve okul müdürüne tesettürlü öğretmen çalıştırılmamasına yönelik talimat verildiği" şeklinde yer alan iddialara ilişkin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 30/5/2023 tarihli ve 2023/470 sayılı Kararı uyarınca din ve inanç temelinde ayrımcılık yasağı bağlamında resen inceleme başlatılmasına karar verilmiştir.

3. Muhatap Anaokulu tarafından alınan yazılı görüşte özetle:

a. S. D.'nin fotoğrafı özgeçmişinin kendilerine ulaştığı gün görüşmeye davet edildiği, yapılan görüşmesinde kendisine eğitimi ve nitelikleri ile ilgili sorular yöneltildiği ve tanışma amaçlı samimi bir sohbet gerçekleştirildiği,

b. Bu görüşmeden kısa süre önce Prof. Dr. Ü. D.'nin sosyal medyada yankı bulan başörtülü psikologlar hakkındaki açıklamalarının okul müdürü H. Y. tarafından S. D.'yi rahatlatmak, "Başörtülü psikolojik danışmanların meslek etiğine aykırı olduğu" şeklindeki beyanın sınıf öğretmenleri ve diğer meslek profesyonellerine yönelik olmadığını ve bu sözlerin kurumsal bakış açılarını yansıtmadığını ifade etmek amacıyla belirtildiği,

c. Görüşmede prosedürel olarak akademi bünyesinde görevli eğitim koordinatörleri ile akademik bilgi ve yeterlilikleri üzerine bir değerlendirmeye tabi tutulacağı, eğitim koordinatörlerinden

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

gelen görüş ile tekrar görüşme sağlanacağı belirtilerek maaş beklentisi üzerine konuşulduğu,

ç. Yaklaşık bir saat süren görüşmenin sonunda S. D.'nin okulun kurucusu tarafından öğretmenler ve çalışan diğer personel ile tanıştırıldığı ve kendisine Anaokulunun gezdirildiği,

d. S. D. ile gerçekleştirilen iş mülakatı sonrasında S. D.'nin görev alacağı pozisyon ile ilgili yeterliliklerinin uygun bulunması, özellikle yaratıcı drama, çocuk yogası gibi alanlarda bilgi sahibi olması sebebiyle kendisine olumlu olarak geri dönüşte bulunularak uğurlandığı ve başvurusunun reddedilmediği, işe alım süreci olumlu şekilde devam ettiğinden Yeni Şafak Gazetesinde (Gazete) yayımlanan söz konusu habere değin başka bir öğretmene mülakat randevusu verilmediği, kuruma gelen özgeçmişlerin ise değerlendirmeye alınmadığı,

e. Kurum yöneticilerinin okul müdürüne veya ilgili personele başörtülü öğretmen istihdam edilmemesine yönelik herhangi bir talimatının olmadığı; bunun S. D.'nin başörtülü olduğunun henüz görüşme gerçekleşmeden ve mülakat randevusu verilmeden önce Anaokuluna göndermiş olduğu fotoğraflı özgeçmişte görülmesine rağmen okul müdürü tarafından bizzat görüşmeye çağrılmasından açıkça anlaşıldığı,

f. Kurumda toplam sekiz personel istihdam edildiği ve iki personelin başörtülü olduğu, Kurumda istihdam edilen başörtülü personelden biri olan S. B.'nin Okulun tutum ve yaklaşımı ile ilgili görüşlerinin rızası alınarak sunulduğu,

g. İşe alım süreçlerinde yüz yüze gerçekleştirilen mülakatlardan sonra açık pozisyonun aciliyetine bağlı olarak en geç on gün içerisinde okul müdürü tarafından uygun görülen adayların akademide çalışan eğitim koordinatörleriyle görüştürülmesinin sağlandığı, bu görüşmenin akabinde kendilerine öğretmenin nitelikleri hakkında görüş sunulduğu ancak öğretmen alımlarında son kararı Kurumun verdiği,

ğ. Medyada çıkan haberler sonrasında kendisi ile iletişime geçildiği ve S. D.'nin gazeteci arkadaşına iş mülakatının olumsuz sonuçlandığını bildirdiği, gazeteci arkadaşının da “*bunu haber yapalım*” dediğini beyan ettiği,

h. Söz konusu görüşmede gazeteci arkadaşının konuyu çarpıttığı, S. D.'nin Anaokullarını tenzih ettiği halde Gazete haberlerinde Anaokulu müdürünün adının yayımlanmasından dolayı üzgün olduğunu ifade ettiği,

ı. Anaokulunun Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel bir Anaokulu olduğu ve başka hiçbir kurum ve kuruluşun kurucularına ve Anaokulu müdürüne direktif verme yetkisinin bulunmadığı,

i. Söz konusu olayla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerince soruşturma açıldığı ve inceleme sonucunda ilgili hususun sübuta ermediği ve herhangi bir işlem tayinine gerek olmadığına karar verildiği,

j. S. D. isimli öğretmene karşı din ve inanç temelinde ayrımcılık oluşturan davranışlarda bulunulmadığı ifade edilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı adı geçen tarafından yasal süre içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. Anayasa'nın "*Din ve vicdan hürriyeti*" başlıklı 24'üncü maddesi şöyledir:

“Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz ...”

7. Anayasa'nın "*Çalışma hakkı ve ödevi*" başlıklı 49'uncu maddesi şöyledir:

“Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.”

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun uygulanmasında ... b) Ayrımcılık talimatı: Bir kişinin kendi nam veya hesabına eylem ve işlemlerde bulunmaya yetkili kıldığı kişilere veya bir kamu görevlisinin diğer kişilere verdiği ayrımcılık yapılmasına yönelik talimatı ... d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, ... ifade eder.”

9. 6701 sayılı Kanun'un "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. ... (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk atında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

10. Mezkûr Kanun’un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4’üncü maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: ...b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama ç) Doğrudan ayrımcılık ...”

11. Kanun’un “İstihdam ve serbest meslek” başlıklı 6’ncı maddesi şöyledir:

“(1) İşveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişi; işverenin çalışanı veya bu amaçla başvuran kişi, uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere bir işyerinde bulunan veya bu amaçla başvuran kişi ve herhangi bir sıfatla çalışmak ya da uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere işyeri veya iş ile ilgili olarak bilgi edinmek isteyen kişi aleyhine, bilgilenme, başvuru, seçim kriterleri, işe alım şartları ile çalışma ve çalışmanın sona ermesi süreçleri dâhil olmak üzere, işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapamaz...”

12. Kanun’un 9’uncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

13. Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 25/5/2023 tarihinde yazılı ve görsel medyada; Tekirdağ’da bir okul öncesi öğretmenin Anaokuluna yaptığı iş başvurusunun başörtülü olduğu gerekçesiyle kabul edilmeyerek ayrımcı muamelede bulunulduğuna ilişkin iddialar yer almıştır. Basına yansıyan bu iddialar üzerine, Kurumumuzca 6701 sayılı Kanun’un 9’uncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında 30/5/2023 tarihli ve 2023/470 sayılı Kurul Kararı uyarınca din ve inanç temelinde ayrımcılık yasağı kapsamında resen inceleme başlatılmıştır.

15. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin altıncı fıkrası: “İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızası alınması şarttır...” düzenlemesine yer vermektedir. İnceleme kapsamında ihlal mağduru şahsen belirlenebilir nitelikte olduğundan adı geçen resen inceleme yapılmasına ilişkin açık rızası alınmış olup söz konusu belge dosya kapsamına dâhil edilmiştir.

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık, objektif ve makul bir

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihk.gov.tr/>

neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48.; AİHM, *Okpysz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

17. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok insan hakları sözleşmesinde de özel olarak düzenlenmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin (İHEB) 2'nci maddesine göre: “*Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyaset ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir.*” BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Sözleşme'nin 2'nci maddesinin ikinci fıkrası ise şöyledir: “*Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, bu Sözleşme'de belirtilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyaset ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından herhangi bir ayrım gözetilmeksizin uygulanmasını taahhüt ederler.*” Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre ise: “*Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyaset veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.*”

18. Resen incelemeye konu somut olay bağlamında değerlendirmeye esas teşkil edecek olan din ve vicdan özgürlüğü ise demokratik toplumun vazgeçilmez unsurları arasında yer alan ve gerek uluslararası belgeler gerekse Anayasa ile koruma altına alınan temel bir haktır. Din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin olarak İHEB'in 18'inci maddesi şöyledir: “*Her şahsın, fikir, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır. Bu hak din ve kanaat değiştirme özgürlüğünü, dinini veya kanaatini tek başına veya topluca, açık veya özel surette, öğretim, tatbikat, ibadet ve ayinlerle izhar etme özgürlüğünü içerir.*” BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Sözleşme'nin 18'inci maddesine göre ise: “*Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahip olacaktır. Bu hak, herkesin istediği dine ya da inanca sahip olması ya da bunları benimsemesi özgürlüğünü ve herkesin aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretme bakımından ortaya koyma özgürlüğünü de içerir. Hiç kimse, kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılamaz. Bir kimsenin kendi dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğüne ancak yasalarla belirlenen ve kamu güvenliğini, düzenini, sağlığını, ahlakını ya da başkalarının temel hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli kısıtlamalar getirilebilir.*”

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

19. Din ve inanç özgürlüğü, BM İnsan Hakları Komitesinin (İHK) 22 No’lu Genel Yorumu’nda ise şu şekilde ifade edilmiştir: *“Din veya inancı ortaya koyma özgürlüğü “bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak ve aleni veya özel olarak” kullanılabilir. Din veya inancı ortaya koyma özgürlüğü, tapınma, ibadet etme, kuralları uygulama, dinin veya inancın gereklerini öğrenme gibi geniş ölçüde birçok fiili kapsamaktadır. Tapınma kavramı inancı doğrudan açıklamaya yönelik ayinsel ve törensel eylemleri ve bu tip eylemlerin bir parçasını oluşturan ibadet yerleri inşa etme, törensel objelerin kullanılması, sembollerin teşhiri ve tatillere ve dinlenme günlerine uyulmasını da içermektedir. Din veya inanca uygunluk veya din veya inancın gereklerinin uygulanması, sadece törenleri değil aynı zamanda, beslenme ile ilgili belirli âdetleri, belirli kıyafetlerin giyilmesini veya başörtüsü takılmasını, hayatın belirli aşamalarıyla ilgili törenlere katılmayı, özellikle belirli bir grubun kullandığı belirli bir dili konuşmayı da içerebilir.”* (İHK, Düşünce, Vicdan ve Din Özgürlüğüne İlişkin Genel Yorum No. 22, 48. Oturum, 1993, para. 4).

20. AİHS'nin 9’uncu maddesine göre ise: *“Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, sadece yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, genel sağlık veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli sınırlamalara tabi tutulabilir.”*

21. AİHM, din ve vicdan özgürlüğünü, kamu düzeninin temel unsuru olan demokrasinin en önemli ilkelerinden biri olarak kabul etmektedir. Din ve vicdan özgürlüğünün içsel (*forum internum*) ve dışsal (*forum externum*) iki boyutu bulunmakta olup içsel boyutu; düşünce, vicdan ve dini inanç özgürlüğüne sahip olmayı, din veya inanç değiştirme özgürlüğünü ve inanmamayı da kapsamaktadır. Dışsal boyutu ise kişinin dinini, inancını ve düşüncesini dışa vurmasını, aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretme bakımından ortaya koyma özgürlüğünü ifade etmektedir. Bu açıdan din özgürlüğü esas olarak bireyin vicdanı ile ilgili bir husus olmakla birlikte aynı zamanda, diğer hususların yanı sıra “dinini açıklama” özgürlüğünü de içerir. Sözcükler ve hareketler ile açığa vurma, dini inançların varlığı ile bağlantılı bir olgudur (AİHM, *Kokkinakis/Yunanistan*, B. No: 14307/88, 25/5/1993, para. 31).

22. Somut olay kapsamında, S. D. isimli okul öncesi öğretmenin Anaokulu ile yaptığı iş görüşmesinde kendisine başörtüsü ile ilgili sorular yöneltildiği ve başörtülü olması sebebiyle iş başvurusunun reddedildiği, bu sebeple din ve inanç temelinde ayrımcılığa maruz kaldığı iddiası yer almaktadır. Bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını objektif ve makul bir neden olmaksızın din ve inancı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele ayrımcılık oluşturacaktır [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), Resen İnceleme, K. No: 2023/610, 13/9/2023, para. 30]. Bu çerçevede öncelikle adı geçen hukuken tanınmış olan çalışma hakkından karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını din ve inancı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran farklı bir muamelenin bulunup bulunmadığı inceleme konusu yapılacaktır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

23. Muhatap Anaokulu tarafından S. D.'in iş başvurusunun reddedilmediği ve mülakatın bir sonraki aşamasında görüşmek üzere davet edildiği, Prof. Dr. Ü. D.'nin “*Başörtülü psikolojik danışmanların meslek etiğine aykırı olduğu*” şeklindeki beyanının sınıf öğretmenleri ile diğer meslek profesyonellerine yönelik olmadığı ve kurumsal bakış açılarını yansıtmadığı ve bu hususun görüşmede aday öğretmeni rahatlatmak amacıyla belirtildiği, Anaokulunda görev yapan sekiz personelden ikisinin başörtülü olduğu, Anaokulu yönetiminin ya da Küçük Şeyler Anaokulları markası sahiplerinin okul müdürüne veya ilgili personele başörtülü öğretmen çalıştırılmamasına yönelik bir talimatının söz konusu olmadığı, aday öğretmenin başörtülü olduğunun henüz görüşme gerçekleşmeden ve mülakat randevusu verilmeden önce göndermiş olduğu özgeçmişte görüldüğü; söz konusu iddiaya ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından da soruşturma açıldığı ve inceleme sonucunda Anaokulu hakkında “*herhangi bir işlem tayinine gerek olmadığına*” karar verildiği belirtilmiştir.

24. Bu kapsamda 3/10/2023 tarihinde Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, yürütülen idari soruşturmaya ilişkin bilgi ve belgelerin Kurumumuza gönderilmesi istenmiştir. Anaokulu hakkında yürütülen soruşturma sonucunda düzenlenmiş bulunan 13/6/2023 tarihli ve ... sayılı soruşturma (Soruşturma) raporu ve ekleri Kurumumuza gönderilmiş olup bahse konu belgeler dosya kapsamına dâhil edilmiştir. Bu çerçevede Soruşturmanın ilk olarak Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından başlatıldığı, sonrasında ise Milli Eğitim Bakanlığına devredildiği anlaşılmıştır. Soruşturma raporu incelendiğinde adı geçen okul öncesi öğretmenin başörtülü olması sebebiyle Anaokulu tarafından iş başvurusunun reddedildiği iddiasının Soruşturmanın konusunu oluşturduğu, bahse konu olayın 22/5/2023 tarihinde gerçekleştiği, Soruşturmanın 5/6/2023 tarihinde başlatıldığı ve 13/6/2023 tarihinde sonuçlandırıldığı, Soruşturma kapsamında mağdur/şikayetçi konumunda S. D.'nin, itham edilen konumunda Anaokulu Müdürü H. Y.'nin ifadelerine başvurulduğu görülmektedir.

25. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından hazırlanan Soruşturma raporunda, S. D.'nin özgeçmişinde başörtülü olduğu görülmesine rağmen iş görüşmesine çağırılması, H. Y.'nin ifadesinin ekinde sunulan mesajlarda S. D.'ye ait “*Sizin böyle düşünmediğinizi ama Ü. D.'nin bu yaklaşımından dolayı çok üzüldüğümü dile getirdim*” ifadesi, Ü. D.'nin bir sosyal medya platformunda yayınlanan videosunda “*...Başörtülü psikolog, başörtülü psikiyatrist, başörtülü PDR uzmanı olması meslek etiğine aykırıdır...*” şeklindeki beyanına rağmen kendisinin okul öncesi öğretmenleri hakkında bu yönde bir beyanının olmaması, okulun isim hakkı nedeniyle Mod Marka İş Geliştirme ve Danışmanlık Hizmetleri Anonim Şirketi ile yapılan isim hakkına ilişkin franchise anlaşmasında istihdam edilecek personelin özelliklerine yer verilmemesi ve görüşme sırasında konuşulanları doğrulayacak bir tanığın bulunmaması nedeniyle Anaokulu yetkilileri hakkında ileri sürülen “*Okulda görev yapmak üzere başvuruda bulunan öğretmen adayı S. D.'nin başvurusunu, okul kurucusu Ü. D.'nin yöneticilerine tesettürlü öğretmen çalıştırmayın şeklindeki direktifi doğrultusunda sonuçsuz bıraktığı*” iddiasının sübuta ermediğine karar verildiği anlaşılmaktadır.

26. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından yapılan Soruşturma kapsamında mağdur/şikayetçi sıfatıyla ifadesine başvurulanan S. D.'nin 5/6/2023 tarihinde alınan ifadesinde: “*...Bu okulda kurucu H. Y. ve kızı ile görüştim. H. Y. görüşme esnasında,*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

kiyafetinize bakıldığında hangi partiye oy verdiğiniz belli oluyor. Kendilerinden franchising aldığımız Ü. D., adımızı taşıyan okullarda tesettürlü öğretmen çalıştırmayacaksınız dediği için sizinle çalışamayacağız. İyi bir öğretmen olduğunuz anlaşılıyor, sizin CV'nizi ilgili yere göndereceğim ancak Ü. D.'nin talimatı nedeniyle kabul edilip edilmeyeceğini bilemem, dedi.” beyanında bulunmuştur.

27. S. D.'nin ifadesinde adı geçen ve Anaokulunda müdür olarak görev yaptığı anlaşılan H. Y. ise ifadesinde sözü edilen iddiaya ilişkin olarak: *“Franchising sözleşmesi doğrultusunda franchising sahibi kurum veya kişi benim okulumun iç işlerine karışamaz, sadece eğitim programları, yemek listeleri, veli bültenleri, yıllık öğretmen eğitimleri için destek vermektedir. Görev vereceğim öğretmenlere karışmaz”, “Franchising sahibi tarafından senede iki kez yapılan toplantılarda program geliştirme vb. görüşmeler yapılmaktadır. Ancak öğretmenlerin kiyafeti şöyle veya böyle olacak diye bir telkinleri olmamıştır.”* beyanında bulunmuştur.

28. Küçük Şeyler Anaokulu resmi web sitesi üzerinde yapılan incelemede, Küçük Şeyler Anaokulu markasının, Prof. Dr. Ü. D. ve Uzm. Klinik Psk. S. H. tarafından 11 Mayıs 2005 tarihinde kurulan Ü. D. Yaşam Boyu Gelişim ve Eğitim Akademisinin okul öncesi eğitim alanındaki hizmetlerine yönelik bir proje olarak hayata geçirildiği tespit edilmiştir. Soruşturma raporu ekinde yer alan franchise/marka ve lisans sözleşmesi (Sözleşme) incelendiğinde, Sözleşme'nin “Küçük Şeyler Anaokulu” isim ve logosunun kullanımına ilişkin olduğu ve “Küçük Şeyler Anaokulu” marka, logo ve lisansına sahip olan “MOD Eğitim Marka İş Geliştirme ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.” adına Uzm. Klinik Psk. S. H. ile Anaokulunun kurucusu olan D. Y. A. arasında imzalandığı görülmüştür. Dolayısıyla franchising sözleşmesinin hukuki çerçevesinin çizilmesinde fayda görülmektedir.

29. Türk Borçlar Kanunu'nda açıkça tanımlanmamış kendine özgü bir sözleşme türü olan franchising Yargıtaya göre, bir ürün veya hizmetin imtiyaz hakkına sahip tarafın belirli bir süre şart ve sınırlamalar dâhilinde işin yönetim ve organizasyonuna ilişkin bilgi ve destek sağlamak suretiyle imtiyaz hakkına konu ticari işleri yürütmek üzere ikinci tarafa verdiği imtiyazdan doğan uzun dönemli ve sürekli bir iş ilişkileri bütünü olup, birbirinden bağımsız iki taraf arasında meydana gelen sözleşmesel ilişkidir (Yargıtay 19. HD., 2001/819 E., 2001/4917 K., 25/6/2001). 6701 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (b) bendinde ayrımcılık talimatı *“Bir kişinin kendi nam veya hesabına eylem ve işlemlerde bulunmaya yetkili kıldığı kişilere veya bir kamu görevlisinin diğer kişilere verdiği ayrımcılık yapılmasına yönelik talimatı”* şeklinde tanımlanmıştır. Bu doğrultuda, franchise sözleşmesinde yer alan taraflar, kendi nam ve hesaplarına çalışan bağımsız işletmeler olduğundan franchise veren ve franchise alan arasında bir ayrımcılık talimatı ilişkisinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

30. Bahse konu Sözleşme, taraflar arasında talimata dayalı bir ilişki meydana getirmese de Anaokulu bünyesinde çalıştırılacak personelin nitelikleri konusunda hüküm içerip içermediğinin tespit edilmesi amacıyla incelenmiştir. Her ne kadar Soruşturma raporunda Sözleşme'de çalıştırılacak personelin özelliklerine değinilmemiş olduğu belirtilmişse de Sözleşme'nin 8.3'üncü maddesinde: *“Marka ve Lisans alan, Marka ve Lisans verenin Küçük Şeyler Anaokulları için belirlediği eğitim*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tih.gov.tr/>

politikaları, iş uygulamaları, standart ve yöntemlerini izler. Marka ve Lisans alan, idari, öğretmen ve personel kadrosunu Marka ve Lisans verenin belirleyeceği kriterlere göre oluşturur. Personel kalitesinde, kılık kıyafetinde, davranış biçimlerinde, halkla ilişkiler faaliyetlerinde Marka ve Lisans verenin kriterleri esas alınır.”; 8.4’üncü maddesinin ilgili kısmında ise: “MEB ’nın ve yasaların belirlediği okul öncesi eğitim yönetmeliklerinde belirtilen tanımların dışında ve Marka ve Lisans verenin uygun görmediği ve onaylamadığı elemanları işe alamaz veya çalışmaya devam edemez...” ifadelerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

31. Bu kapsamda; H. Y. tarafından ifade edilen, franchising sahibi kurum veya kişinin okulun iç işlerine ve görev verilecek öğretmenlere karışamayacağına ilişkin beyanın sözleşme hükümleriyle bağdaşmadığı kanaatine varılmakla birlikte; Sözleşmede doğrudan başörtülü öğretmen çalıştırılmamasına yönelik bir hüküm bulunmadığı görülmüştür. Öte yandan, her ne kadar Sözleşmede marka ve lisans verenin uygun görmediği ve onaylamadığı elemanların işe alınamayacağı veya çalışmaya devam edemeyeceği şeklinde bir hüküm bulunsa da somut olayda bu şekilde bir durumun gerçekleştiği ortaya konulamamıştır.

32. Diğer taraftan muhatap Anaokulu, Anaokulunda görev yapan başörtülü personelden biri olan S. B.’nin konu hakkındaki görüşlerini içeren dilekçesini de sunmuştur. Dilekçede yer alan beyanlar, Sözleşme’nin 8.3’üncü maddesinin “...Marka ve Lisans alan, idari, öğretmen ve personel kadrosunu Marka ve Lisans verenin belirleyeceği kriterlere göre oluşturur...” hükmü göz önüne alındığında önem taşımaktadır. S. B. söz konusu dilekçesinde, kuruluş tarihinden itibaren Anaokulunda görev yaptığını, işe alımda ya da çalışma süresi boyunca idareciler veya çalışma arkadaşları tarafından başörtüsü hakkında sorun yaşamadığını, dini inancına saygı duyulduğunu ve ibadetini yapması hususunda kendisine karışılmadığını beyan etmiş olup söz konusu beyanın da başörtülü personele yönelik ayrımcılık yapılmadığını desteklediği kanaatine varılmıştır.

33. Somut olayın değerlendirilmesi bakımından incelenmesi gereken bir diğer husus, Soruşturma raporu ekinde yer alan ve S. D. ile H. Y. arasında geçtiği anlaşılan yazışmalara ilişkin ekran görüntüleridir. Söz konusu yazışmada ilk olarak 22/5/2023 tarihinde S. D. tarafından fotoğraflı özgeçmişin gönderildiği ve randevu saatinin kararlaştırıldığı görülmüştür.

34. Taraflar arasında geçen söz konusu yazışmada ilk olarak, S. D’nin başörtülü olduğunun muhatap tarafından bilinip bilinmediği hususu incelenecektir. Bu hususla ilgili olarak muhatap, adı geçen göndermiş olduğu fotoğraflı özgeçmişte başörtülü olduğunun görülmesine rağmen iş görüşmesine çağrıldığı ifade etmiştir. S. D. ise Soruşturma kapsamında alınan ifadesinde “...Ben önceden kendilerine CV göndermiştim. Müdür bana CV’mi okumadığını, vaktinin olmadığını bakmadığını söyledi...” sözlerine yer vermiştir. Adı geçen, her ne kadar gönderdiği özgeçmişin okunmadığını iddia etse de söz konusu ekran görüntüsü incelendiğinde; adı geçen tarafından gönderilen özgeçmişin ön izlemesinde başörtülü fotoğrafın dosyayı açmak gerekmeksizin açıkça görüldüğü; bu kapsamda adı geçen başörtülü olduğunun henüz iş görüşmesi gerçekleşmeden önce muhatap tarafından bilindiği değerlendirilmiştir.

35. Söz konusu yazışmanın devamında ise 25/5/2023 tarihinde H. Y.’nin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

incelemeye konu Gazete haberini gönderdiği ve “*Hocam bunu açıklar mısın*” dediği, S. D.’nin ise cevap olarak “*Hocam merhaba. Yakın arkadaşım gazetede editör, yaşadığım olayı anlatınca haber yapmak istediğini söyledi. Sizi tenzih ederek sizin böyle düşünmediğinizi ama Ü. D.’in bu yaklaşımından dolayı çok üzüldüğümü dile getirdim.*” beyanında bulunduğu görülmüştür. Bu kapsamda, Prof. Dr. Ü. D. ile aynı görüşleri paylaşmadığı bizzat S. D. tarafından ifade edilen ve başörtülü öğretmen çalıştırmaması şeklinde talimat aldığı iddia edilen bir kişi veya kurumun, başörtülü olduğu bilinen bir kimseyi iş görüşmesine davet etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı düşünülmektedir.

36. Öte yandan, muhatap Anaokulu, S. D. ile gerçekleştirilen iş görüşmesinde adı geçen görev alacağı pozisyon ile ilgili yeterliliklerinin uygun bulunması sebebiyle başvurusunun reddedilmediğini; işe alım süreci olumlu şekilde devam ettiğinden söz konusu Gazete haberine değin başka bir öğretmene mülakat randevusu verilmediğini ve kuruma gelen özgeçmişlerin değerlendirmeye alınmadığını ifade etmiştir. Dosya kapsamındaki bilgi, belge ve ifadeler incelendiğinde; muhatap Anaokulu ve S. D. arasındaki iş görüşmesinin 22/5/2023 tarihinde gerçekleştirildiği, inceleme konusu Gazete haberinin yayınlandığı 25/5/2023 tarihine kadar adı geçen iş başvurusunun reddedildiğine dair bir bildirim yapılmadığı görülmüş olup dosya kapsamında bunun aksini gösterir bir bilgi, belge veya ifadeye rastlanmamıştır.

37. Sonuç olarak, adı geçen başörtülü olduğu bilinmesine rağmen iş görüşmesine çağırılması; Anaokulu tarafından adı geçen iş başvurusunun reddedildiğini gösteren somut bilgi veya belgeye rastlanmaması; adı geçen tarafından gönderilen “... *Sizi tenzih ederek sizin böyle düşünmediğinizi ama Ü. D.’nin bu yaklaşımından dolayı çok üzüldüğümü dile getirdim*” şeklindeki ileti; Anaokulunda görevli başörtülü personelden biri olan S. B.’nin başörtüsü konusunda Anaokulu yönetimi ve çalışanlar ile hiçbir sorun yaşamadığı ve dini inancına saygı duyulduğu yönündeki beyanı birlikte değerlendirildiğinde, adı geçen çalışma hakkından karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını dini ve inancı nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran farklı muamelenin ortaya konulmadığı ve muhatap Anaokulu tarafından din ve inanç temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Resen İncelemede AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

8/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>